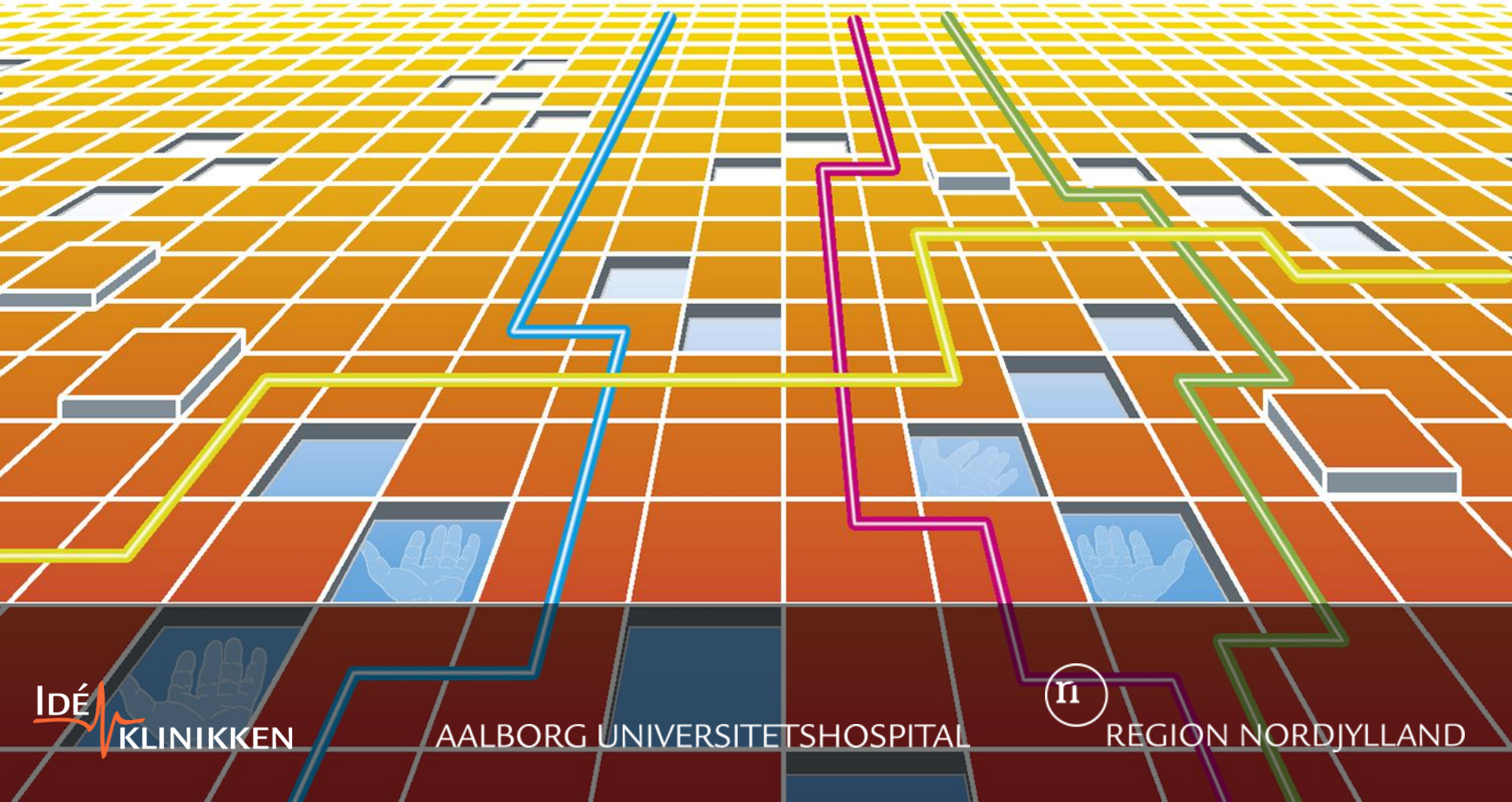

Aktionsforskning – samarbejde om vidensudvikling i praksisfeltet

Susanne Winther ph.d. stud.

Landskonference 7. april 2016

Fagligt Selskab for sygeplejersker, der arbejder med udvikling & forskning

Oplægget vil give svar på...

- **Aktionsforskningens oprindelse og grundlæggende principper**
- **Aktionsforskningens ontologi**
- **Epistemologi - skabelse af viden i aktionsforskning**
- **Udvikling af samarbejdet mellem forsker og praksisfelt**
- **Krav til metoder og validitet i aktionsforskning**
- **Etiske udfordringer i aktionsforskning.**

Hvis der er for høje bølger – sætter vi ikke sejl

Et aktionsforskningsprojekt om patientovergange fra Intensiv *til* stamafsnit

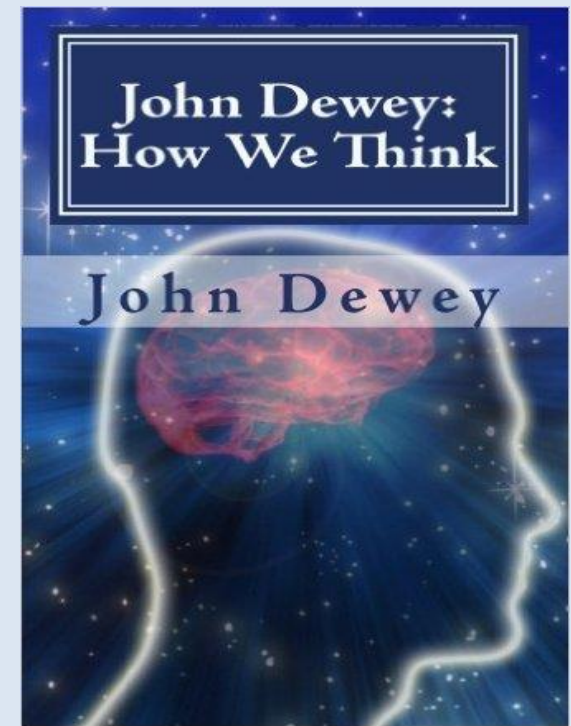
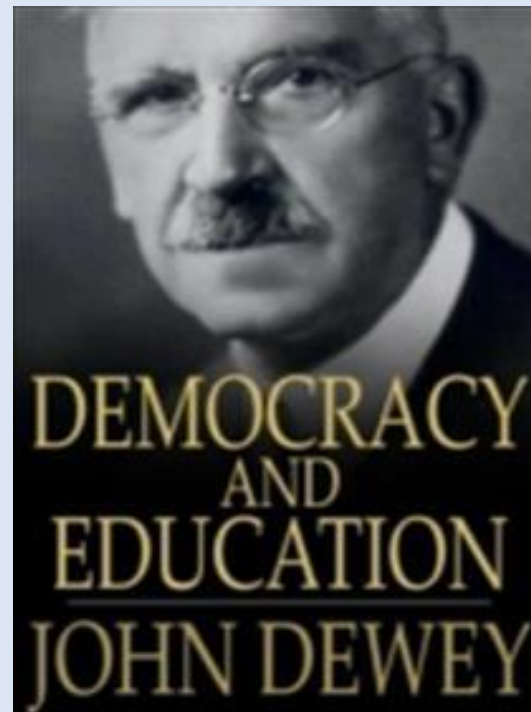

Aktionsforskningens historie

John Dewey (1859 – 1952)

Deweys filosofiske arvegods er en grundstamme for hovedparten af aktionsforskning.

Deweys tanker om erfaring, læring, dannelse, handling, forandring og forskning har alle rod i hans tanker om demokratiet, som en kontinuerlig, kollektiv proces af sociale forbedringer, som alle i samfundet skulle tage del i (Dewey, 2005; Greenwood & Levin, 2007)

Aktionsforskningens historie

Kurt Lewin (1890-1947) uddannet psykolog.

Ændrede rollefordelingen mellem forskere og deltagerne i praksis. Fra at være de udforskede blev de medforskere.

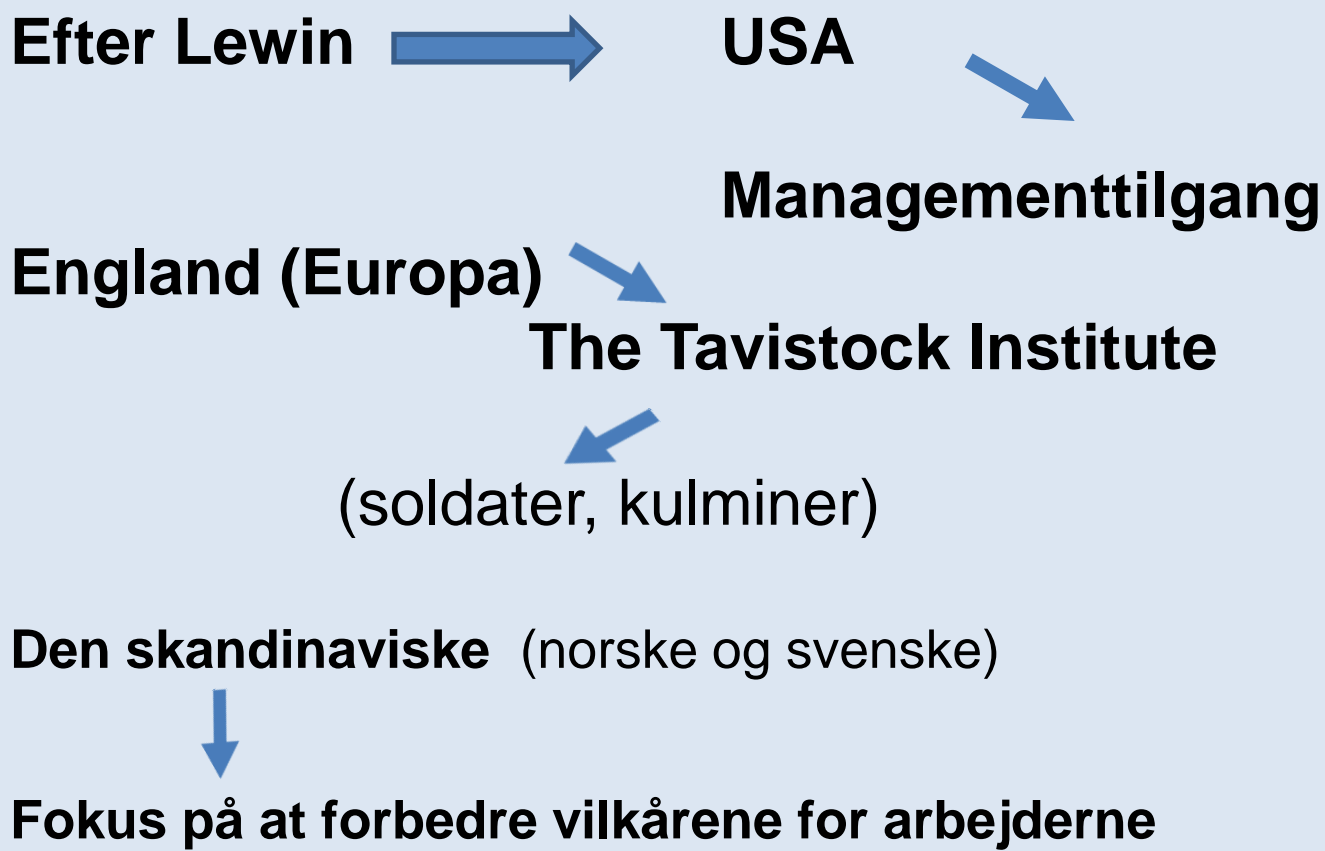
Som Dewey har Lewin fokus på demokrati gennem deltagelse, læring og forandring gennem refleksion og handling.

***Research that produces nothing but books will not suffice (1946:202).
Aktionsforskning er ikke mindre videnskabelig fordi det kræver social handlen. Jeg er tilbøjelig til at sige, at det modsatte er tilfældet (1946:203).***

Susanne Winther
Ph.d. studerende
Patientovergange fra
Intensiv til stamafsnit
- et aktionsforskningsprojekt

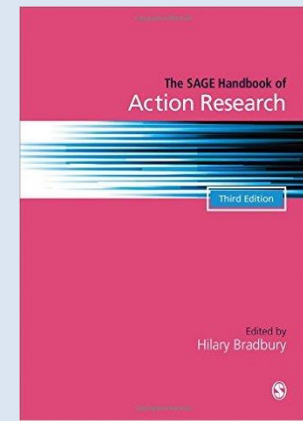
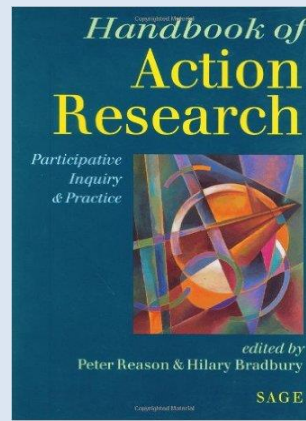

AALBORG
UNIVERSITETSHOSPITAL

REGION NORDJYLLAND

I DK overvejende 3 retninger:

- **Kritisk- utopisk - tradition (Adorno og Horkheimer). Orienteret mod ulighed og samfundsmæssig bæredygtighed. Metoder: Fremtidsværksted, frirum og eksperimenter**
- **Dialogtradition (Habermas). Skabe rammer for nye typer dialoger, diskurs og lokal forankring. Metoder: Dialogkonferencer, læringscirkler etc.**
- **Dansk Aktionsforskningsnetværk etableret 2002.**
www.aktionsforskning.dk
- **Pragmatisk tilgang (Dewey, Gadamer, Reason, Bradbury, Heron; Greenwood & Levin, Hummelvoll, McCormack). Metoder: Forskellige, overvejende kvalitative. Fokus på flere vidensformer.**

Aktionsforskningens ontologi

- **Aktionsforskningens ontologiske afsæt er, at verden er ufærdig og kan forbedres (Duus et al, 2012).**
- **Vi må hele tiden stræbe mod at forandre og forbedre forholdene for hinanden – og ikke mindst, at denne forandring må ske i fællesskab (McNiff, 2013).**
- **I aktionsforskningens ontologi ligger, at alle har lige ret til de samme goder og lige ret til at ytre sig (McNiff, 2013).**
- **Aktionsforskning har en flydende ontologi. Vi er optaget af relationers gensidige påvirkning af hinanden og de nye betydninger, som det får (Høyer, 2011).**

Ontologi og epistemologi

Dewey adskiller ikke ontologi og epistemologi. Det, at udvikle sig, er det samme som at lære og udforske det, som vi undrer os over. Vi lærer, mens vi lever.

Læring (udforskning) er et ontologisk begreb.

Vi ER førend vi VED.

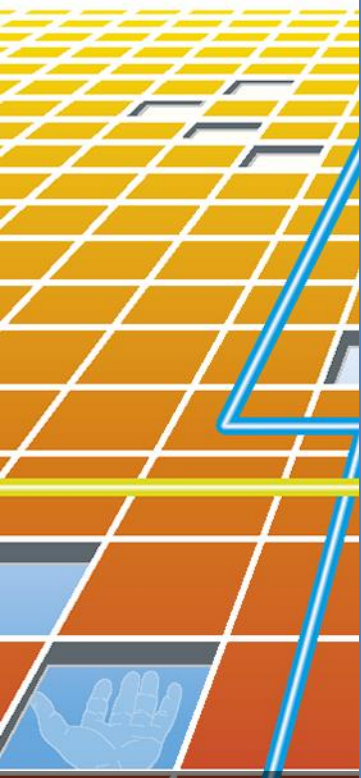
For nogle er aktionsforskning en metode – for andre en måde at gå til verden på.

Skabelse af viden i aktionsforskning

- Viden må have lokal gyldighed. Den skal bidrage til begrebsdannelse af fænomener, som man ikke vidste, at man kendte (resonansbund). Eks. *Fælles Følgeskab*
- Viden skal have rejsekapacitet. Den skal kunne genkendes andre steder end der hvor den er skabt.
- Viden skabes i den situerede og relationelle praksis gennem en bevidst og selvkritisk bevægelse mellem erfaring og refleksion. Deri består almengyldigheden.

(Hummelvoll, 2003; Hummelvoll, 2012; Hummelvoll et al, 2015)

Projektets cyklus og metoder

Medforskerrollen

Aktionsforskningens grundtanke er, at forskning foregår i et tæt samarbejde med dem, som forskningen vedrører.

Alle, der deler deres erfaringer, idéer og forslag er med til at bidrage til projektets gennemførelse.

Medforskeren bidrager til:

- **At alle kender formålet med projektet og er opdateret omkring de handlinger, der er besluttet og hvordan de udmøntes. Mulige afvigelser fra projektets idé drøftes med forsker.**

Aktionsforskerens rolle

- **Have hukommelse for projektets idé**
- **Kunne balancere i dilemmaet mellem at nå målene for forskningsprojektet eller underordne sig den praktiske problemløsning**
- **Sikre fokus på sagen – det fælles tredje – og dermed undgå ulighed i rolle- og magtfordeling**
- **Være autentisk, nærværende, vise indlevelse og skarp opmærksomhed > kritisk subjektivitet**
- **Ikke-invaderende og efterlade opmærksomhed som en gave** (Greenwood & Levin, 2007, Hummelvoll, 2003).

Etiske overvejelser

- **Forskeren skal vise sig troværdig, have en moralsk praksis og ansvarlighed**
- **Forskeren skal sikre mest mulig åbenhed om formål, hensigt og konsekvenser af deltagelse**
- **Deltagerne skal opleve, at den tid og energi, de investerer har betydning og skaber kvalitet i deres praksis**
- **Dialog med deltagerne om, hvordan data skal behandles, præsenteres og anonymiseres. Evt. reforhandle samtykke, hvis fokus ændres i processen**
- (Hummelvoll, 2010:17-31).

Validitet i aktionsforskning

Validitet handler om gyldighed, transparens og metodens styrke til netop at give svar på det, vi siger, at vi vil undersøge (Duus, 2012)

Gyldighed er funderet i:

- **Forskers kritiske subjektivitet: Selvrefleksiv opmærksomhed, kritisk holdning og bevidsthed om egen indflydelse på data og vurderinger fra medforskerne**
- **Kvalitet i samarbejdet med medforskere**
- **Opmærksomhed og synlighed omkring fejlkilder (Hummelvoll, 2006).**

Validitet i aktionsforskning

En ramme for validitet kan stilles gennem spørgsmål som:

- **Ekspliciteres udvikling af praksis i et relationelt samarbejde med praktikere?**
- **Er der en bred vifte af ny viden med tydelig reflektiv opmærksomhed på de praktiske resultater og fund?**
- **Er der redegjort adækvat for en begrebslig og teoretisk integritet?**
- **Er der et bevidst valg af passende forskningsmetoder, som inddrager andre vidensformer end de rent kognitive?**
- **Ses der tilløb til en ny varig infrastruktur?**
- **Kan forskningen benævnes med termen betydningsfuld?**

Bradbury & Reason (2001: 454 – min oversættelse).

Referencer

- Lewin, Kurt (1946) Action Research and minority problems. *Journal of Social Issues* 2 (4): 34-46
- Dewey, J (1916) Democracy and education I J.A. Boydston (edit.) The middle works, 1899-1924 Vol 9. (1980). Carbondale and Edwardsville. Southern Illinois University press. 1980
- Dewey J (2005) Demokrati og uddannelse., Aarhus. Forlaget Klim
- Dewey j (2009) Hvordan vi tænker., Aarhus. Forlaget Klim
- Elkjær B (2005) Når læring går på arbejde. Frederiksberg. Forlaget Samfundslitteratur.
- Brinkmann S (2006). John Dewey. En introduktion. København. Hans Reitzels Forlag
- Duus G, Husted M, Kildedal K, Laursen E, Tofteng D (red.). Aktionsforskning – en grundbog. Samfundslitteratur, 2012.
- Greenwood D, Levin M. Introduction to Action Research. SAGE publications, 2nd edition, London, 2007
- Hummelvoll, JK: Kunnskapsdannelse i praksis. Oslo: Universitetsforlaget 2003
- Hummelvoll, JK. Praksisnær forskningsetikk I: Hummevoll, JK,. Andvig E, Lyberg A.: Ethiske utfordringer I praksisnær forskning. Gyldendal Norsk Forlag, 2010
- Hummelvoll, JK, Eriksson BG, Cutcliffe JR. Local experience – central knowledge? *Nordisk Sygeplejeforskning* nr. 3 – VOL 5, 2015
- Høyer K.L. Hvad er teori og hvordan forholder teori sg til metode? I: Vallgård S & Koch L (red): *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab*, 4. udgave, Munksgaard, Danmark, København, 2007
- McNiff J: Action Research. Principles and practice. 3rd edition, Routledge, London, 2013
- Reason, P & Bradbury H. Handbook of action Research. Participate Inquiry and practice. SAGE publications, second edition, London, 2008

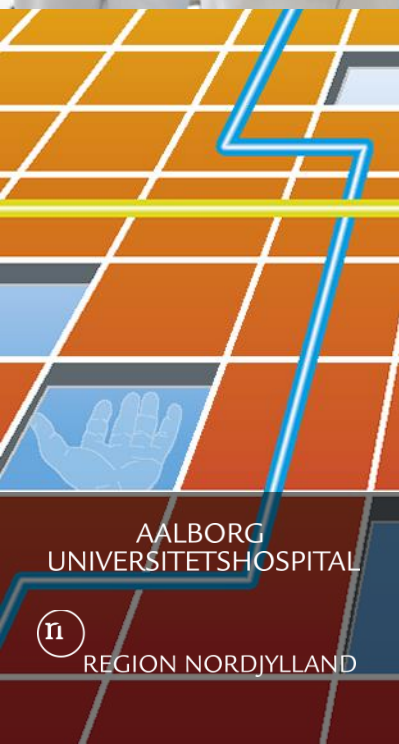

Vejledere

Hanne Dauer Keller, PhD; Lektor, Institute Learning & Philosophy, Aalborg University, DK

Erik Elgaard Sørensen; Professor; PhD; cand.cur.; Research manager, Aalborg University Hospital, DK

Jan Kåre Hummelvoll; Professor; PhD; Drammen, Norway

Tak for ordet

Kontakt

susanne.winther@rn.dk

AALBORG
UNIVERSITETSHOSPITAL

REGION NORDJYLLAND